

HEDENDAAGSCHE
HISTORIE

OF HET VERVOLG

VAN DE

ALGEMEENE HISTORIE;

Beschreeven door een Gezelschap van

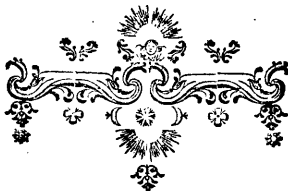
GELEERDE MANNEN

IN ENGELAND.

UIT HET ENGELSCH VERTAALD, ENZ.

XIII^{de}. DEEL, I^{de}. en II^{de}. STUK;

BEHELZENDE DE HISTORIE VAN DE VERSTROOYING
DER JOODEN, BENEVENS EENE ALGEMEENE
BESCHRYVING EN HISTORIE VAN AFRIKA EN
INZONDERHEID VAN ÆGYPTE.



Te AMSTERDAM,

By M. SCHALEKAMP.

MDCCLXXXIV.

XVIII. zeker, dat de beesten, die deeze beide geneesmiddelen voortbrengen in het wild omzwerfen. Ook zyn hier wilde stieren, koejen, paarden, ezels, en geiten, en zelfs wilde honden, onder welke laatsten eene soort gevonden word, die niet minder gevaarlyk en vernielende is dan de wolven, tygers, en luiparden.

*Wilde
dieren
van Afrika.*

*Oly-
phanten.*

THANS staat ons te spreken van de wilde dieren, welken dit land in groote menigte en van allerhande soorten oplevert. Aan het hoofd derzelven mag men met recht den olyphant plaatfen, dat edel en uitmuntend dier, hetwelk niet minder bewonderd is geworden uit hoofde van zyn verbaazend vernuft, leerzaamheid, en moed, dan om zyne kracht en grootte, waarin het boven alle andere viervoetige dieren uitmunt; in allen de landen van dit uitgestrekt waerelddeel echter is dit dier even wild, woest, en vernielende als de andere wilde dieren, zo dat niemand der inwoonders van *Afrika* het tot dus verre heeft durven onderneemen hetzelfde tam of bruikbaar te maaken. Wanneer men het gering getal van olyphanten, dat in het Ryk van *Abysfinie* tam word opgevoed, uitzondert, vind men, dat dezelve overal gevreesd worden als de gevaarlykste en vernielendste van allen de wilde dieren. De *Afrikaanen* hebben zekerlyk zeer veel van de woestheid deezer dieren, en gaan hen in veele opzichten daarin te boven, zo dat men hen over het algemeen genomen moet beschouwen als onderlinge voorwerpen van roof, die enkel daarop toeleggen, om die te vernielen, tot wedervergelding voor de schrikkelyke verwoestingen, die zy aanrechten, en om zich van hun vleesch te voeden, en met hunnen buit hun voordeel te doen. Hierdoor worden, volgens het getuigenis van de inwoonders zelve, jaarlyks veele duizenden van deeze dieren gedood; welk gezegde nader bevestigd word door de verbaazende menigte van ivoor, die jaarlyks van de kusten van *Afrika* naar *Asie* en *Europa* vervoerd word. Dus is dit edel en
moe.

moedig beest, dat in de Oosterfche Landen uit hoofde van dezelfs groote natuurlyke begaafdheden met zo veel recht bewonderd word, hier alleen aanmerkenswaardig om zyn woesten en kwaaden aart, en om de groote slachting, die in deeze landen onder hen word aange-recht, en derhalven staat ons niets meer daarvan te zeg-gen dan, dat zy dikker, hooger, en sterker zyn dan die van *Indie* (*p*), en dat die van *Abysinie*, *Congo*, en de *Kaap de Goede Hoop* de grootften van allen zyn.

XVIII.

BOEK.

II.

A F D.

WY zullen ons verslag wegens deeze dieren besluiten met twee aanmerkingen betreklyk tot hunnen aart en handelwys. Welk eene verwoesting zy ook moogen aan-rechten in koorlanden, boomgaarden, enz. om daaruit hun voedsel te haalen, zullen zy echter geene menschen eenig leed doen, maar hen ongemoeid laten voorby-gaan, wanneer zy niet door wonden of andere beledi-ingen getergd worden; doch wanneer dit gebeurt, heeft de beleediger, genoegzaam onvermydlyk, een doodelyk lot te wachten; want, onaangezien hunne onmaatige grootte, en de onbuigzaamheid van hunne lendenen, zyn zy echter by zulke voorvallen zo snel ter been, dat de snelste looper onder de inboorlingen zeer zelden het ge-vaar kan ontwyken van ingehaald, en onder hunne voe-ten vertreden te worden. Het eenig middel om dit droe-vig lot te ontkomen is, hen af te matten door geduurig slangswyze rechts en links te loopen; waardoor deeze groote dieren zo moede worden, dat zy van zelf het vervolgen staaken (*q*).

DE jacht op de Olyphanten word door geheel *Afrika* voor eene edele uitspanning gehouden (*r*), en word ge-noeg;

(*p*) Zie hierover *Leo Afric.* L. 9, *Marmol*, L. 1. C. 23, *Ramus*, Vol. 1, *Purchas*, *Davity*, *Dapper*, en anderen.

(*q*) *Marmol* L. 1. C. 23.

(*r*) *Labat* en *Cavaz*.

XVIII. noegzaam in alle gedeelten van dat land verschillend geoefend, doch meestal met een groot getal van volk, en groot gefchreeuw. De meest gebruiklyke en minst gevaarlyke wys van die beesten te vangen is, dezelve in diepe uitgegraven kuilen, die met takken, stroo, en aarde overdekt zyn, te jaagen; als nu het beest in dien kuil gevallen is, doorsteeken zyne vervolgers hetzelfde met hunne sagaijen, en andere werpgeweeren. Eén olyphant levert zo veel vleesch op als zes zwaare osfen. Onder andere dingen van waarde is in zeer groote achtung, het hair van den pluim van des olyphants staart, dat tot fraaije halsfieraaden, handverfierfelen, en andere fraaijgheden voor de Grooten en Ryken word toebereid.

*Befchry-
ving van
den Rhinoceros.*

DE Rhinoceros, dus genoemd uit hoofde van den grooten hoorn, dien hy op zyn' neus draagt, is insgelyk een oorspronglyk dier van *Afrika*; en ichoon minder groot dan de Olyphant, overtreft hy denzelven echter in bevalligheid van gedaante en huid, welke laatste wonderbaarlyk doormengd is met vlokken van zwart en graauw hair. Zyn rug vertoont zich als of dezelve met een' natuurlyken zadel versierd was, en zyne zyden schynen tot aan den buik toe geharnast te zyn. De huid van zyn' rug is zo hard, dat men die niet wel met eene lans kan doorsteeken, en over het algemeen heeft zyn vel zulke diepe rimpels, dat het zich in den eersten opslag vertoont als of het met schilden overdekt was, gelyk men gemeenlyk vertelt, en gelyk hy door de meeste schilders afgebeeld word, Zyn snuit gelykt veel naar dien van een' varken, en boven op denzelven groeit zyn hoorn; die eerst ligtbruin, vervolgens donker en eindelyk genoegzaam zwart word, naar maate van den ouderdom van het dier; wanneer dezelve de volkomene grootte heeft, dan is die, van den wortel af gerekend, omtrent vier voeten lang, gaat recht op in eene boogswyze gedaante, en weegt gemeenlyk tusfchen vyf- en zeshonderd ponden. Zyn
lichaam

lichaam heeft de grootte van dat van een' middelmaatigen olyphant, doch zyne beenen zyn veel korter; hy heeft een' langen staart gelyk een os, en rechtöpfstaande ooren gelyk een paard. Wy zullen ons in geene verdere byzonderheden nopens dit voortreffelyk dier inlaaten, noch melding maaken van deszelfs natuurlyke vyandschap en verschriklyke gevechten tegen den olyphant, waarvan *Aristoteles*, *Dio*, *Pinius*, en anderen onder de Ouden, benevens veele hedendaagsche schryvers ons veele verschillende verhalen hebben medegedeeld, die niet wel met elkanderen kunnen overeen gebragt worden. Naardien deeze dieren in *Europa* zo zelden vertoond worden zou men daaruit moogen opmaaken, of, dat zy zo zeldzaam zyn als de olyphanten talryk, of, dat zy zich meest ophouden in woestynen en onbewoonde landtreen, daar heesters en distels hun gewoon voedsel zyn, waardoor hunne tong en verhemelte zo ruw worden, dat zy, naar men zegt, enkel door het likken, niet alleen het vel, maar ook het vleesch tot op het gebeente toe van menschen en beesten affschraapen (s).

MEER nog veel meer recht mag men twyfelen aan het grootst gedeelte der geneezende krachten, dat niet alleen de bygeloovige inboorlingen, maar ook de *Portugeezen* en anderen aan meest allen de deelen van dit dier toefschryven, van de punt van den neushoorn af, tot aan de uitgebrande beenen en hoeven toe. *d'Herbelot* verhaalt, op het gezag van den beruchten *Sherif Al Edrifi*, dat dit dier voornaamlyk gevonden word op het Eiland *Rami* in de *Indische Zee*, omtrent drie etmaalen zeilens van *Seren-dib*, van waar de Indiaansche Koningen deezen wonderdaadigen drinkhoorn ontfangen, die deeze uitmuntendheid heeft, dat dezelve op de minste aannadering van vergif begint te zweeten. Hy voegt hierby, dat deeze hoorn

XVIII.

BOEK.

II.

AFD.

d'Herbelot's beschryving van den Rhinoceros.

(s) Dapper, Ogilby, en Le Comte.

XVIII. midden door gespouwen zynde de buitenste omtrekken van een' mensch vertoont; en eenige anderen die van vogelen, enz. (*t*). By de beschryving, welke wy reeds van den Rhinoceros gegeven hebben, voegt *Al Edrifi* nog dit volgende, dat dit dier onder aan den bulk een' bult heeft, eveneens als die, welken de kameelen op den rug draagen; en Vader *Le Comte* zegt, dat deszelfs hoeven verdeeld, en zyne voeten dik, en als in zo veele schoenen besloten zyn; en dat deszelfs achterhoofd gedekt is door eene soort van kap of keuvel, waarom ook de *Portugeezen* hetzelfde den naam van den Indiaanschen Munnik gegeven hebben.

MEN vind nog veele andere beschryvingen van dit dier, zo by de oude als by de latere schryvers; doch ons eng bestek laat ons niet toe dezelve aan te haalen, of verder melding te maaken van verscheiden andere, meest al ingebeeldde dieren, by hen bekend onder de namen van *Rhinoceros*, *Monoceros*, en *Unicornu*. Wy zullen nog alleen dit aanmerken, dat 'er een groot onderscheid is tusfchen den Afrikaanschen en Indiaanschen Rhinoceros, naardien de eerstgemelde geene schilden of schubben heeft, daar de andere daarmede geheel bedekt is; en de eerste slechts één hoorn op den neus heeft, daar de andere, behalven deezen hoorn nog twee anderen heeft, een op het voorhoofd, en een' anderen op den nek.

De Giraffa of Cameloparadus.

HET naast daaraan volgend dier in uitmuntendheid en grootte is de *Giraffa*, door de *Arabieren* genoemd *Zaraffa*, en door *Plinius* en andere schryvers *Cameloparadus*, uit hoofde van deszelfs fraaije vlekken, die zeer veel gelyken naar die van den luipard. Het heeft omtrent de hoogte van een' kameel, doch is veel ranker, en fynder van gestalte. Deszelfs achterbenen zyn veel korter dan de voorbenen, welke stand dit dier eene majestueuze hou-

(*t*) d'Herbelot, Biblioth. Orient. op het woord *Kerkedan*.

houding geeft, te meer naardien deszelfs hals, van de schoft af gerekend, omtrent zes voeten lang is, recht opgaat, en eindigt met een fraai en welbefedene hoofd, veel gelykende naar dat van een hert, of van eene antelope, met twee korte en rechtöpfstaande ooren; het hair van deszelfs borst is zacht en sluik, zwart en wit gevlaakt, de staart lang en dun, de gang effen en gemaklyk, doch vervolgd wordende zeer snel en ligt. Zy houden zich gemeenlyk op in boschen en onbewoonde plaatsen, vermyden het byzyn der menschen, en weiden nimmer met andere dieren. Men vind dezelve menigvuldig in *Nubie* en *Abysfinie*, daar de inboorlingen veele middelen in het werk stellen om hen jong te vangen en vervolgens tam te maaken. De hoogte van hun voorlyf en hals, en de lengte van hunne voorbeenen baart hen echter zekere ongemaklykheid, dewyl zy niet kunnen graazen zonder schrylings te staan, en dus laag genoeg komen om den grond te bereiken, waardoor zy veelal de struiken en boombladen afknabbelen. Hetzelfde ongemak zyn zy ook onderworpen wanneer zy uit een laag water moeten drinken. *Bellonius* zegt, dat hy twee van die dieren te *Cairo* gezien heeft, die twee hoorns op het hoofd hadden van omtrent zes duimen lang, en nog een derde, van omtrent twee duimen hoog, als een knopje of uitbotfeltje tusschen de beiden (u).

DAARENBOVEN vind men in *Afrika* eene groote menigte van wilde en verscheurende dieren van allerhande foorten, zo als, leeuwen, tygers, luiparden, panthers, wolven, vossen, buffels, wilde zwynen, elands, rhebokken, wilde geiten, en aapen, die meestal de Aziatische en Europeaanche in grootte en sterkte overtreffen; doch deezen zyn allen zo wel bekend, dat wy het onnoodig oordeelen daarvan eene nadere beschryving te geeven, en

(u) Bell. Comm. in Plin. Dapper, en anderen.

OOST. HIST. XIII. D. II. ST.

Fff

XVIII.

BOEK.

II.

A F D.